

Perera

Pyrus communis L.

Castellà: peral
Anglès: pear tree
Francès: poirier

Família: rosàcies
Gènere: *Pyrus*

Floració: finals de març
Collita dels fruits: de finals de juny a primers de novembre, segons la varietat

conference

blanquilla

max red bartlett

L'arbre

La perera és un arbre caducifoli que, quan creix de manera lliure, pot arribar als 20 m d'alçària. Quan es conrea, en canvi, no sol superar els 3-4 m i adopta estructures molt diverses, amb una capçada plana o en forma de fus i subjectada en un suport. Acostuma a tenir una vida productiva d'uns 20 anys, tot i que no comença a produir fort fins el tercer o quart any. Pot viure fins a 60 anys. Tolerà bé el fred, i a l'hivern pot resistir temperatures de fins a -30°C. A mesura que l'arbre envelleix, el tronc guanya en gruix i l'escorça pren un color grisenc, amb escames o plaques que se'n van desprenent, cosa que li dona un aspecte rugós. Els succeeix el mateix a les branques velles, mentre que la textura de les joves és llisa i d'un color gris més clar.

Les fulles i les flors

Les fulles fan uns 10 cm de llarg, són ovalades, dures i d'un verd fosc brillant per la cara superior. Tenen un pecioll llarg i la vora és llisa o lleugerament dentada. Floreix a finals de març, abans que les

pomes, amb un interval d'uns deu dies entre les varietats més primerenques i les més tardanes. Les flors són de color blanc o lleugerament rosades, s'agrupen en inflorescències i acostumen a tenir cinc pètals, tot i que, en algunes varietats, el nombre és superior.

El fruit

La pera pot ser de mides i colors diversos –verdes, grogues o fins i tot vermelles–, segons les varietats. Els fruits de les més primerenques comencen a madurar a final de juny, mentre que els de les més tardanes, a principi de novembre.

L'ORIGEN I LES VARIETATS

La perera és un arbre originari d'Europa Oriental i l'Àsia Menor, del qual s'han trobat vestigis que daten de fa 3.000 anys. Els romans van millorar i difondre'n el cultiu. Actualment, s'estén des del centre d'Europa i el nord d'Àfrica fins a l'Àsia.

Al món, es conreen una trentena de varietats, però a Catalunya les més habituals són la *conference*, la *blanquilla*, la *llimonera*, l'*ercolini*, la *williams*, la *red bartlett*, la *comtessa*, la *flor d'hivern* i la *castells* o *pera de Sant Joan*.

PERERA A L'HORTA

La perera és l'arbre fruiter més representatiu de l'Horta de Lleida i, juntament amb la pomera i el presseguer, un dels més estesos. La superfície de conreu és d'unes 2.240 hectàrees que produeixen unes 40.000 tones anuals.

A Lleida, les varietats més habituals són la *blanquilla*, la *conference* i la *llimonera*. Malgrat això, encara se'n poden trobar algunes varietats antigues, com la "*pera malacara*", molt gran, boteruda i sucosa, o la "*pera tendral*", petita i dolça, bona per a cuinar amb verdura.

Pomera

Malus x domestica Bork

Castellà: manzano
Anglès: apple tree
Francès: pommier

Família: rosàcies
Gènere: *Malus*

Floració: principis d'abril
Collita dels fruits: de mitjan juliol a finals d'octubre (segons la varietat)

Granny Smith

Golden

Early red one

L'arbre

La pomera és un arbre caducifoli que pot sobrepassar els 12 m d'alçària quan creix de manera lliure, i té una capçada en forma de globus. A les plantacions fruiteres, això no obstant, els arbres són més petits (3-4 m) i presenten formes molt diverses. Resisteix temperatures força baixes.

L'escorça del tronc i les branques gruixudes són grisenques, amb escames que es van desprenent amb els anys, però manté un aspecte relativament llis. Les branques joves tenen l'escorça llisa i d'un color grisenc verdós.

Les fulles i les flors

Les fulles tenen una forma el·líptica i ovalada i la vora serrada, i tenen petits pèls per la cara inferior. Fan entre 5 i 12 cm de longitud i 3 i 6 cm d'amplada. Les flors són blanques o lleugerament rosades, i s'agrupen en una inflorescència formada per 4 o 6 unitats segons les varietats, situada a la punta de les branques petites. Tenen, generalment, cinc pètals.

El fruit

La poma és un fruit arrodonit i de colors diferents segons les varietats, ja que n'hi ha de grogues, verdes i vermelles. Té un peduncle curt, i a l'interior hi ha llavors brillants de color marró fosc.

L'ORIGEN I LES VARIETATS

La pomera és un arbre originari del Caucas i va ser introduïda a la península Ibèrica durant la romanització. *Poma* prové del llatí *pomum*, que significa 'fruit comestible' de l'arbre. Al món, hi ha més de 7.500 varietats de pomes, que s'agrupen en diferents categories, com les golden (delicious, suprema...), les vermelles americanes (*starking*, *red chief*, *early red one*, *oregon*...), les galtes (*royal gala*, *galàxia*...), les *fuji* o les *granny*.

LA POMERA A L'HORTA

La pomera és, juntament amb la perera i el presseguer, un dels arbres fruiters més comuns i estesos a l'Horta. Les varietats més habituals a l'Horta són la *golden*, la *gala* i la *fuji*, de les quals se'n produeixen unes 15.000 tones anuals. La superfície de conreu és d'unes 720 hectàrees.

Espinac

Spinacia oleracea L.

Castellà: espinaca

Anglès: spinach

Francès: épinard

Família: quenopodiàcies/amarantàcies

Gènere: *Spinacia*

Collita: tardor/hivern o primavera/estiu

La planta

Planta herbàcia anual que es conrea com a verdura de fulla, d'uns 15 a 25 cm d'alçada, que pot arribar a fer un metre una vegada espigada i florida. Les 15 o 20 fulles que la formen apareixen de manera compacta al voltant d'un eix molt curt, formant una roseta.

Se sol sembrar directament a l'hort. Se'n poden fer unes quantes passades per collita, que comença quan la planta té 7 o 8 fulles, i sempre per les fulles més exteriors, de forma que l'eix central de la roseta pugui continuar desenvolupant-ne de noves.

Com que és una planta de la qual s'aprecia el color verd –que té a veure amb el contingut de clorofilla– i l'elevat contingut d'aigua, cal que l'adob sigui ric en nitrogen i regar-la de manera regular.

Les fulles i les flors

Les fulles són amples, ovalades o triangulars, més o menys rugoses, i de color verd fosc, amb un pecíol llarg. Un cop floreix, les fulles ja no són bones per al consum, ja que es tornen fibroses i amargues. Les flors són poc vistoses, de només 3 a 4 mm de diàmetre. El fruit és un aqueni (com el de la maduixa) amb diverses llavors.

RECEPTES DE L'HORTA

Panadons. Es renten els espinacs, es tallen i s'escalden amb poca aigua. Es fregeixen amb pansanes, pinyons i all tallat. Es prepara una pasta barrejant farina, ou, oli i aigua fins a obtenir una massa fina. S'estira la massa, s'omple amb els espinacs, i es tanca donant forma als panadons. Es couen al forn durant uns vint minuts fins que queden daurats.

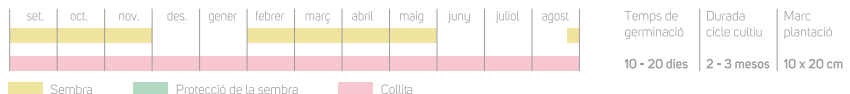
L'ORIGEN

Planta que va ser cultivada per primer cop a Pèrsia, d'on deriva el seu nom. Els àrabs la va introduir a la península Ibèrica el segle XI, des d'on es va estendre a la resta d'Europa. El seu nom en llatí és *spinachia*, que significa 'herba cuinada'.

Els espinacs, com altres cultius de fulla, s'han de sembrar en lluna vella, ja que, si no, s'espiguen i deixen de ser bons per al consum.

L'ESPINAC A L'HORTA

És una planta de dia llarg. Això vol dir que si el període de llum –fotoperíode– supera les 12 hores, aproximadament, i les temperatures són altes, comença a florir, cosa que fa que deixi de ser comestible. Per això, la seva producció és delicada als estius en zones com Lleida, i cal triar les varietats de fotoperíode més llarg. En canvi, tolera bé el fred de l'hivern. A Lleida, l'espinac se sembra esglaonadament de setembre fins a octubre per a la collita de tardor-hivern, o a la primavera per a la collita de primavera-estiu. Cal triar-ne bé la varietat, però.

Col

Brassica oleracea convar. *capitata* L.

Castellà: col
Anglès: cabbage
Francès: chou

Família: crucíferes/brassicàcies
Gènere: *Brassica*

Collita: gairebé tot l'any

La planta

Planta bianual constituïda per una tija llenyosa curta de la qual surten les fulles, imbricades les unes dins les altres. Generalment, les fulles exteriors són verdes, mentre que les de l'interior del cabdell són gairebé blanques. En algunes varietats poden ser arrissades, i fins i tot molt rugoses.

La forma de cabdell compacte permet que la col resisteixi bé el fred i les gelades i, a més, li assegura certa capacitat de conservació després de la collita. Si es volen obtenir cabdells compactes i ben formats, cal regar-la regularment.

La col necessita un període de fred per a iniciar la floració. Una vegada ha passat el període hivernal, desenvolupa una tija que porta les flors, solitàries i grogues, i deixa de ser comestible. S'acostuma a trasplantar quan té entre 5 i 6 fulles.

DITES POPULARS DE LLEIDA:
**AQUÍ PLANTAVA COL L'AVI,
PLANTEM-HI COLS I SEREM SAVIS.**

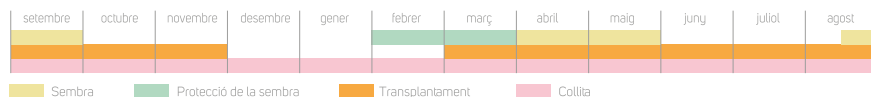
L'ORIGEN

Espècie originària de la zona mediterrània que es cultiva des de l'antiguitat. Les diferents varietats s'han obtingut a partir de l'espècie silvestre, coneguda des de fa segles, mitjançant encreuaments per a adaptar-la a cada àmbit biogeogràfic i climàtic.

LA COLA L'HORTA

El cabdell que formen les varietats cultivades a l'Horta de Lleida sol ser rodó i molt compacte.

A Lleida, es cultiven diferents varietats de cols que tenen cicles de diferent durada, cosa que permet produir-ne durant tot l'any.

Temps de germinació

6 dies

Durada cicle cultiu

2 - 5 mesos

Marc plantació

45 x 50 cm